

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»

„Затверджено”

Голова приймальної комісії

О.Я. Чебикін

2017 р.

Програма
фахового випробування з педагогіки та окремих методик
013 «Початкова освіта»
на здобуття ступеня «Бакалавр»

Одеса - 2017 р.

Пояснювальна записка

Вступний фаховий екзамен з педагогіки і методики початкової освіти передбачає визначення рівня знань та умінь абітурієнтів, що здобули ОКР „молодший спеціаліст” та бажають здобути освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Відповідно до Правил прийому у 2017 році абітурієнти проходять фахове випробування з наступних навчальних дисциплін: «загальні основи педагогіки», «дидактика», „теорія і методика виховання», «історія педагогіки», «методика викладання української мови», «методика викладання математики», «методика викладання природознавства», «методика викладання образотворчого мистецтва», «методика викладання трудового навчання з практикумом».

Мета іспиту – визначити глибину знань з педагогічних і методичних дисциплін, професійні уміння і навички в обсязі ОКР „молодший спеціаліст”.

Метою екзамену є виявлення знань з основ методології педагогіки, а саме основні положення закону України «Про освіту», Національної доктрини розвитку освіти в Україні, Державного стандарту початкової загальної освіти; оволодіння основними педагогічними категоріями, закономірностями та принципами, методами та прийомами навчання і виховання молодших школярів, основними формами організації навчально-виховного процесу в сучасній початковій школі; знання критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів тощо.

Вступний іспит проводиться у вигляді письмових тестових завдань закритого типу, на написання відводиться 1 година.

Всього складено 4 варіанти тестових завдань, кожен із яких включає 25 питань. Тести розкривають зміст таких навчальних курсів: загальні основи педагогіки, дидактика, теорія і методика виховання, основи школознавства, історія педагогіки, методика викладання української мови, методика викладання математики, методика викладання курсу «Я і Україна».

Оцінювання результатів складання вступного фахового екзамену здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань:

Загальна кількість балів за виконання тестових завдань з педагогіки і методик початкового навчання - 100 балів.

«Педагогіка початкової школи»

Розділ I. Загальні основи педагогіки

1. Предмет і завдання педагогіки.
2. Основні поняття (категорії) педагогіки.
3. Система педагогічних знань.
4. Розвиток особистості учнів початкових класів.
5. Чинники формування особистості.
6. Процес розвитку особистості.
7. Система освіти і виховання в Україні.
8. Вікова періодизація у педагогіці.
9. Психолого-педагогічна характеристика дітей молодшого шкільного віку.
10. Індивідуальні особливості та їх врахування у вихованні та навчанні молодших школярів.
11. Розвиток, виховання, навчання дітей шестирічного віку.
12. Видатні педагоги про початкову освіту.

Розділ II. Дидактика початкової школи.

13. Предмет і завдання дидактики.
14. Перебудова змісту навчання в 1—3(4) класах.
15. Основні категорії дидактики.
16. Навчання як вид пізнавальної діяльності учнів 1—3—4 класів.
17. Навчання як двобічний процес спільної діяльності вчителя і учнів початкових класів.
18. Основні функції навчання та його рушійні сили.
19. Основні етапи оволодіння знаннями.
20. Мотивація учіння школярів.
21. Принципи навчання.
22. Принцип виховуючого характеру навчання.
23. Принцип науковості навчання.
24. Принцип систематичності і послідовності навчання.
25. Принцип наочності навчання.
26. Принцип свідомості і активності навчання учнів початкових класів.
27. Принцип міцності знань, умінь і навичок.
28. Принцип доступності навчання учнів початкових класів.
29. Принцип індивідуалізації навчання.
30. Наукові основи перебудови змісту початкової освіти в сучасній школі.
31. Навчальні предмети в початкових класах і їх функції.
32. Навчальний план для початкових класів загальноосвітньої школи.
33. Навчальні програми для початкових класів.
34. Навчальні підручники і посібники для початкової школи.
35. Загальні поняття про методи навчання.
36. Методи навчання за джерелом знань.
37. Методи навчання за характером пізнавальної діяльності учнів.

38. Форми організації навчального процесу.
39. Урок — основна форма організації навчального процесу.
40. Різні підходи до структури форми уроків у початкових класах.
41. Підготовка учителя до уроку та її основні етапи.
42. Підготовка учителя початкових класів до нетрадиційних уроків.
43. Навчальні екскурсії як форма організації навчального процесу.
44. Тематичне і поурочне планування навчального матеріалу.
45. Самостійна робота учнів, домашнє навчання.
46. Функції перевірки і оцінки знань, умінь і навичок учнів.

Розділ III. Теорія виховання молодших школярів.

47. Суть процесу виховання учнів початкової школи,
48. Учасники процесу виховання учнів початкових класів.
49. Принципи виховання як відображення закономірностей виховного процесу.
50. Загальні методи виховання та їх класифікація.
51. Методи організації діяльності дітей та формування досвіду суспільної поведінки.
52. Методи стимулювання позитивної поведінки і діяльності молодших школярів.
53. Особистість і колектив.
54. Колектив як об'єкт і суб'єкт виховання.
55. Педагогічне керівництво процесом формування дитячого колективу.
56. Методика формування колективу.
57. Формування основ наукового і національного світогляду.
58. Моральне виховання молодших школярів.
59. Моральне виховання у позакласній роботі.
60. Трудове виховання як актуальна проблема виховання.
61. Трудове виховання у навчальній і позакласній роботі.
62. Система естетичного виховання учнів початкових класів.
63. Фізичне виховання у формуванні всебічно-розвинутої особистості учнів 1-4 класів.
64. Педагогічна допомога учнівським організаціям у організації діяльності молодших школярів.
65. Позакласне навчання і виховання.
66. Позакласна виховна робота з учнями початкових класів на засадах народної педагогіки.
67. Нетрадиційна позакласна навчально-виховна робота.
68. Педагогіка народознавства у вихованні молодших школярів.
69. Позашкільне навчання і виховання.
70. Гурткова робота молодших школярів.
71. Взаємозв'язок школи, сім'ї та громадськості по вихованню учнівської молоді.
72. Педагогічне керівництво вихованням дітей у сім'ї.
73. Вдосконалення підготовки дитини до школи в умовах сім'ї.

74. Робота учителя початкових класів з батьками дітей.
75. Психолого-педагогічний аналіз помилок сімейного виховання та подолання причин, що їх породжували.

76. Виховні функції учителя початкових класів.

Розділ IV. Школознавство.

77. Планування роботи школи.

78. Система підвищення кваліфікації учителів початкових класів.

79. Керівництво навчально-виховною роботою у сільській початковій малокомплектній школі.

80. Функції, обов'язки та особливості педагогічної діяльності учителя, вихователя в умовах ГПД та школи продовженого дня.

«Методика української мови в початкових класах»

1. Державний стандарт початкової шкільної освіти і реалізація освітньої галузі «Мова і література» за комунікативною, лінгвістичною та лінгвоукраїнознавчою лінією.

2. Характеристика сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Прийоми звукового аналізу. Прийоми звукового синтезу.

3. Три періоди навчання грамоти, їх основні навчально-виховні завдання. Зміст, структура та методика уроків читання букварного періоду.

4. Навчання письма в букварний період навчання грамоти. Методика навчання учнів писати нову букву.

5. Методика формування в учнів уявлень про текст, його будову. Прийоми ознайомлення учнів із типами текстів.

6. Основні напрямки роботи над словом. Методика роботи над синонімами, антонімами та багатозначністю слів.

7. Методика роботи над словосполученням та реченням. Види вправ над словосполученнями. Класифікація вправ над реченням та методика роботи над вправами різних типів.

8. Методика опрацювання науково-пізнавальних статей, нарисів, легенд. Основні компоненти уроку.

9. Самостійна робота на уроках читання. Види й організація самостійної роботи учнів з читання в малокомплектній школі.

10. Позакласне читання та форми керівництва ним. Три етапи формування читацької самостійності. Структура уроків позакласного читання на кожному етапі.

11. Методика вивчення основ фонетики та графіки в початкових класах.

12. Зміст та методика роботи над коренем, закінченням, префіксом, суфіксом. Словотворчі вправи.

13. Формування у молодших школярів уявлень про частини мови. Методика вивчення частин мови на основі зв'язного тексту.

14. Методика навчання орфографії. Види орфографічних вправ. Навчальні диктанти, їх види та методика проведення.

15. Види переказів у початкових класах. Структура уроку навчального переказу.

16. Типи учнівських творів, їх тематика. Структура уроку навчального твору.

17. Основні методи і прийоми формування в учнів початкових елементарних уявлень про мову і мовлення.

18. Типи уроків з фонетики, граматики та правопису. Будова і методика проведення уроків на вивчення нового матеріалу.

19. Методика роботи над елементами синтаксису і пунктуації. Особливості вивчення речення в різних класах початкової школи. Формування в учнів уявлення про граматичну основу речення і словосполучення. Методика навчання встановлювати зв'язок слів у реченні.

20. Методика читання казок . Будова уроку читання казки у початкових класах.

21. Специфіка методики проведення уроків рідної мови у малокомплектній школі. Однотемні та однопредметні уроки.

22. Види писемного ділового мовлення у початкових класах та методика навчання цим видам учнів початкових класів.

23. Типи інтегрованих уроків мови і мовлення. Інтегрування завдань з рідної мови й читання.

24. Мовний розбір та мовне конструювання на уроках української мови в початкових класах.

25. Формування у молодших школярів уявлень про семантико-композиційну структуру тексту. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Види вправ.

26. Загальні вимоги до усного і писемного мовлення, до порядку ведення учнівських зошитів, до оформлення та перевірки письмових робіт з мови.

27. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з української мови. Оцінювання умінь і навичок мовленнєвої діяльності.

28. Методика організації самостійної роботи молодшого школяра з рідної мови. Дидактичні вимоги до самостійних учнівських робіт.

29. Зміст роботи з розвитку монологічного мовлення. Основні етапи творення тексту (орієнтування, планування, реалізація, контроль).

30. Види навчальної наочності на уроках української мови в початкових класах, методика застосування.

«Методика викладання математики»

1. Підготовка учнів до введення поняття натурального числа.
2. Методика формування натурального числа і нуля.
3. Вивчення нумерації чисел в межах 10.
4. Вивчення нумерації чисел в межах 100.
5. Вивчення нумерації чисел в межах 1 000.
6. Вивчення нумерації чисел в межах 1 000 000.
7. Методика ознайомлення учнів із дією додавання. Подвійний зміст дії.
8. Методика ознайомлення учнів із дією віднімання. Подвійний зміст дії.

9. Методика вивчення таблиць додавання і віднімання.
10. Методика навчання розв'язуванню простих задач на додавання і віднімання.
11. Методика вивчення усного позатабличного додавання і віднімання в межах 100.
12. Методика вивчення письмового додавання і віднімання в межах 100.
13. Методика вивчення письмового додавання і віднімання багатоцифрових чисел.
14. Методика вивчення усного додавання і віднімання багатоцифрових чисел.
15. Ознайомлення учнів з дією множення. Подвійний зміст дії.
16. Ознайомлення учнів із властивостями арифметичних дій і застосуванням їх при обчисленнях.
17. Загальні питання методики розв'язування складених задач.
18. Методика вивчення письмового множення в межах 1 000.
19. Методика вивчення усного позатабличного ділення в межах 1 000.
20. Методика вивчення усного позатабличного множення в межах 1 000.
21. Методика навчання розв'язуванню простих задач на множення. Класифікація їх.
22. Методика навчання розв'язуванню простих задач на ділення. Класифікація їх.
23. Методика вивчення письмового ділення багатоцифрових чисел.
24. Методика вивчення письмового множення багатоцифрових чисел.
25. Ознайомлення учнів з дією ділення. Подвійний зміст дії.
26. Ознайомлення учнів із лінією, відрізком, колом. Побудова цих фігур.
27. Формування уявлень про рівняння. Методика навчання розв'язуванню найпростіших рівнянь.
28. Рівності і нерівності в початковому курсі математики.
29. Методика ознайомлення учнів із часом.
30. Методика формування уявлень про площу фігур.

«Методика викладання природознавства»

1. Методика викладання природознавства як навчального предмета. Цілі, функції і місце в системі початкової освіти. Загальна структура змісту.
2. Методика добору принципів (загальнодидактичних і спеціальних) у змісті природознавства початкової школи. Їх відповідність програмам та підручникам.
3. Класифікація методів навчання природознавства з урахуванням методики їх використання на уроках природознавства.
4. Комбінований урок з природознавства. Закономірності розробки методики організації і проведення комбінованого уроку в конкретних умовах.
5. Узагальнюючий урок з природознавства. Закономірності організації та методики проведення узагальнюючого уроку в конкретних педагогічних

умовах.

6. Форми позакласної роботи з природознавства та методика її проведення.

7. Форми позаурочної роботи з природознавства та методика їх проведення.

8. Матеріальна база навчання природознавства в початкових класах. Дидактичні вимоги до структури і змісту.

9. Типи уроків з природознавства, їх особливості та структура.

10. Методика використання засобів наочності в процесі вивчення природознавства, їх класифікація.

11. Екологічне виховання молодших школярів в процесі вивчення природознавства.

12. Методика організації і проведення спостережень в природі.

13. Методика проведення лабораторних дослідів з природознавства.

14. Методика проведення практичних робіт з природознавства.

15. Дослідна робота учнів у куточку живої природи та методика її проведення.

16. Методика проведення практичних робіт учнів на географічному майданчику.

17. Сезонний принцип вивчення природи рідного краю. Проілюструвати на окремих прикладах.

18. Значення, види і організація домашніх завдань з «Методики викладання природознавства». Методика їх перевірки.

19. Гігієнічне виховання в процесі вивчення курсу природознавства.

20. Методика перевірки домашніх завдань з природознавства.

21. Природничі уявлення. Методика формування природничих уявлень на уроках природознавства.

22. Природничі поняття. Методика формування природничих понять на уроках природознавства.

23. Предметний урок з природознавства. Методика проведення уроку на тему «Земля планета сонячної системи».

24. Структура підручника. Особливості методики роботи з підручником на уроці в 1 -2 класах.

25. Домашні завдання для учнів 3-4 класів, пов'язані з використанням підручників.

26. Вироблення у молодших школярів практичних вмінь та навичок в процесі вивчення природознавства.

27. Естетичне виховання учнів при вивченні природознавства.

28. Спостереження - основний метод вивчення природознавства. Методика проведення спостережень у 1 -2 класах.

29. Фенологічні спостереження. Методика їх проведення у 3-4 класах.

30. Методика організації та проведення екскурсій у природу.

«Методика викладання образотворчого мистецтва»

1. Роль образотворчого мистецтва в естетичному вихованні учнів.

2. Зміст та види занять з образотворчого мистецтва в початковій школі.

3. Підготовка та методика проведення занять з декоративного малювання на уроках образотворчого мистецтва.
 4. Тематичне малювання на уроках образотворчого мистецтва.
 5. Малювання з натури на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Особливості в підготовці та проведенні даного виду занять.
 6. Методика проведення бесід з образотворчого мистецтва в початковій школі. Специфіка підбору художніх творів з урахуванням вікових особливостей учнів.
 7. Методика проведення занять із створення ілюстрації до літературного твору.
 8. Призначення та особливості педагогічного малюнка на уроках образотворчого мистецтва в школі.
 9. Методична послідовність побудови зображення на уроках образотворчого мистецтва в школі.
 10. Основи кольорознавства на уроках образотворчого мистецтва. Колір та його ознаки.
 11. Образотворче мистецтво. Коротка характеристика його видів.
 12. Графіка, її види.
 13. Живопис. Його види.
 14. Основні техніки живопису.
 15. Поняття жанру в образотворчому мистецтві.
 16. Використання різних графічних технік на уроках образотворчого мистецтва в школі
 17. Перспектива на уроках образотворчого мистецтва в школі.
 18. Система наочності на уроках малювання.
 19. Використання мотивів української вишивки на уроках декоративного малювання. Розробка орнаменту в смужці.
 20. Основні та похідні кольори. Кольоровий спектр.
- «Методика викладання трудового навчання з практикумом»**
1. Календарний план з трудового навчання. Підготовка вчителя до уроку.
 2. Вибір навчального об'єкта праці, матеріалів, інструментів. Визначення методів, прийомів, форм практичної роботи уроку.
 3. План-конспект уроку з трудового навчання.
 4. Складання плану-конспекту за структурою комбінованого уроку: організація класу; мотивація навчально-трудої діяльності, актуалізація знань учнів, послідовність трудових дій; самостійна робота учнів; аналіз і оцінювання учнівських робіт; прибирання робочих місць.
 5. Елементи графічної грамоти.
 6. Визначення поняття "графічна грамота". Поняття про ескіз, креслення, види ліній на кресленні, їх призначення.
 7. Види паперу. Прийоми перегинання і складання паперу та картону.
 8. Основні види паперу, їх застосування у різних галузях. Послідовність перегинання і складання паперу. Спосіб перегинання картону.

9. Прийоми розмічання і різання паперу та картону.
10. Розмітка за шаблоном, трафаретом, клітинками, лінійкою /кутником/, циркулем. Різання паперу ножицями, а картону - ножем.
11. Організація навчально-трудового процесу в початкових класах.
12. Організація робочого місця учня. Індивідуальні інструменти у робочій папці. Інструменти загального користування. Предметна і графічна наочність.
13. Методика проведення занять з природними матеріалами.
14. Основні природні матеріали для практичних робіт, їх використання. Методичні прийоми "розпізнавання", «додумування». Способи з'єднання окремих деталей у вироби.
15. Методика проведення занять з фольгою і дротом.
16. Поняття про карбування.
17. Послідовність виготовлення виробів-сувенірів з фольги способом тиснення. Інструменти для обробки дроту Правила безпеки при роботі з гострозубцями.
18. Методика проведення практичних занять з тканиною.
19. Виробництво тканин, види волокон і тканин. Розмітка і розкрій тканин. Види швів. Правила безпеки при роботі з голкою.
20. Позаурочна робота з учнями. Заняття в гуртках. Масові форми позаурочної роботи.

Критерії оцінювання знань вступників

На фаховому випробуванні за кожну правильну відповідь вступнику нараховується 4 бали. Оцінювання знань вступників здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підручник. – К.: Либідь, – 2006. – 424 с.
2. Вища освіта і Болонський процес: Навчальний посібник / За ред. В.Г.Кременя. - Тернопіль: Навч.книга, 2004. - 384 с.
3. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єріна Д. Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 212 с.
4. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія./ Уклад.: О.О. Любар; За ред. В.Г. Кременя. – К.: Знання, 2005. – 767 с.
5. Ковальчук В. В. Основи наукового дослідження: навч. посібник / В.В.Ковальчук, Л.М.Моїсєєв. – К.: Видавничий дім „Професіонал”, 2008. – 240 с.
6. Копаєва Є.В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. - Дніпропетровськ, ДПК ДНУ, 2010. - 112с.
7. Левківський М.В. Історія педагогіки: Підручник.-Київ, Центр навчальної літератури. 2003.-360 с.
8. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник / Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди. – 2 вид., випр. і доп. - Харків: «ОВС», 2002. - С 154 - 174.
9. Любар О.О, Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – 447 с.
10. Максим'юк СП. Курс лекцій з педагогіки.— Рівне, 2002.
11. Педагогіка / Під ред. З.Н. Курлянд. - Одеса, 2001.
12. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузьяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2006. – 400с.
13. Підласий І.П. Практична педагогіка, або Три технології: Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти / М-во освіти і науки України. - К.: Слово, 2004. -616 с.
14. Порівняльна педагогіка: Навч. посіб. / Уклад.: І. М. Богданова, та ін. – О.: ДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2000. – 164 с.
15. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень: навч. посібник / В.І.Романчиков. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
16. Слостенин В.А. Педагогіка: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В.А. Слостенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов. – М.: Академия, 2005.
17. Сорока Г. І. Сучасні виховні системи та технології: Навчально-виховний процес-методичний посібник для керівників шкіл. -Харків: Веста, Ранок, 2002. - 128 с.
18. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. - К.: Знання, 2005.- 309 с.
19. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник. — К.: Академкнига, 2004. — 208 с.

20. Фіцула М.М. Педагогіка. Підр. для студ. вузів. – К.: Академвидав., 2005. – 560 с.

21. Цехмістрова Г.С. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / Г.С. Цехмістрова.-2-е видання. Доповнене. - К.: Видавничий Дім "Слово", 2012. - 352 с.

22. Шейко В. М. Організація та методика наукового дослідження: підр. / В.М.Шейко, Н.М.Кушнарєнко. – К. : Знання, 2008. – 310 с.

23. Щербань П.Н. Прикладна педагогіка: Навч. мет. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 215 с.